

DOSYA

Ahmet Süreyya Ural

Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı

Yerli Müşavir Mühendislik ve Mimarlık Sektörünün Güçlendirilmesi

Yerli ve Milli Üretim Seferberliği ile ilgili bu günlerde popüler bir hale gelen söylemlerin aslında birçok alanda ve sektörde bazı dönemlerde hatırlanan bir can simidi değil, her zaman akılda tutulması gereken önemli bir stratejik yaklaşım olduğunu vurgulayarak konuyu ele almak daha doğru olacaktır. Öyle sektörler vardır ki bunlar ülkenin belkemiği, altyapısıdır ve bunların özellikle yerli olanından hiçbir durumda vazgeçmek uzun vadede doğru bir yaklaşım olamaz. “Teknik Müşavirlik” hizmetleri ve bunun temelini oluşturan mühendislik ve mimarlık hizmetleri de bu kategoride ülkemizin omurgasını oluşturan sektörlerdendir. Türk Müşavir Mühendislik ve Mimarlık Sektörünün eski ve önde gelen sivil toplum kuruluşlarından biri olan Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği (TürkMMMB), 40. yılına

yaklaşırken kuruluş hedeflerinin en başında gelen Türk Mühendislik ve Mimarlık sektörünün geliştirilmesi ve büyütülmesi hedefini, ilk günkü titizlik ve kararlılıkla korumuş ve savunmuş bir kurum olarak bugün de bu hususları en samimi ve güçlü şekilde dile getirebilme hakkını haizdir.

Müşavir mühendislik ve mimarlık sektörü dediğimizde ne anladığımızı da özellikle burada da hatırlatmakta fayda olacaktır. Müşavirlikten bahsedildiğinde, ülkemizde, biraz da eksik ve hatalı bir anlayışın hâkim olduğunu zaman zaman gözlemliyoruz. Müşavir mühendislik ve mimarlık hizmetleri, bir yatırım projesinin en başından yani fizibilite ve planlama çalışmalarından başlayıp tüm projelendirme aşamalarından, ihale dosyalarının hazırlanmasına; ihale süreçlerinde, danışmanlık hizmetlerinden yapım

sırasında teknik kontrollük ve sözleşme yönetimine; devreye alma ve işletme sırasında, garanti sürelerinde yapılacak denetimlere, proje yönetimine uzanan geniş bir hizmetler zincirinin tamamıdır. Bu hizmetlerin belli kısımlarında görev alınabileceği gibi tümünde de tek veya birden fazla müşavir mühendis ve mimarlık firmaları yer alabilirler. Ancak en önemli husus, bu firmaların bu hizmetleri yaparken yalnız bu hizmetler karşılığında ve sadece işverenden bir kazanç elde etmeleri, tamamen yapım ve malzeme tedarikçilerinden bağımsız karar verebilme etkinliği ve prensibinde hareket etmeleridir. Bu anlamda, serbest ve bağımsız çalışan mühendis ve mimarlık firmalarının ve şahısların önemi büyük olup bu yüzden de bu sektörün korunması ve desteklenmesi çok önemlidir. Çünkü bu firmaların

Hem sanayide hem de hizmet sektöründeki her türlü büyüme, çeşitlenme, yeni teknolojilerin ortaya çıkartılması, mevcutların daha verimli ve etkin üretime dönüştürülmesi, yurt dışında çok daha rekabetçi olunabilmesi için tek yoldur.

tek sermaye ve kazançları, bilgi ve birikimleri ve uzman teknik kadrolarıdır. Bu hususu özellikle not ettikten sonra daha geniş bir perspektif ile bugüne kadar hangi şartlar ve tehditler altında çalıştığına bakmak gerekiyor.

Birçok alanda globalleşme adı altında atılan adımlar ve özellikle de yabancı paranın bollaştırılması dolayısıyla da kurların düşmesi ile Türkiye gibi gelişme sürecindeki ülkelere yaratılan kaynaklar, aslında çok hızlı ve sistematik bir şekilde maalesef yabancı ülkelere yani bu bol ve ucuz görünen yabancı finans kaynaklarının sahibi olan ülkelere dolaylı yollardan geri dönmüş, bir kısmı da uzun vadeli borçlar olarak zaman içinde faizi ile geri dönmeyi bekler hale getirilmiştir. Yabancı paranın bol ve ucuz görüldüğü, özellikle de korumasız bırakılan sektörlerde hem ithal ürün ve

malzemeler hem de “kalifiye/uzman” teknik iş gücü serbest ve çok daha iyi şartlarda ülkemize gelmiş, birçok büyük yatırım projesinin mühendislik ve mimarlık alanlarında bizlere rakip olmuştur. Bazen de sadece yabancı olmalarının verdiği algı ile çok daha avantajlı şekilde iş alabilmiş ve elde ettikleri kârlarıyla birlikte getirdikleri kaynakları, bizim borç hanemize yazarak geri götürmüşler ve aslında bizden çok kendi ekonomilerine fayda sağlamışlardır. Çoğu zaman da bu ucuz döviz görünümlü kaynakların verdiği rehabet veya fonların sahiplerinin dayatmaları ile bu hizmetler, yerli ve milli firmalara hiçbir zaman verilmeyen bedeller ve şartlarla yaptırılmıştır. Bu konuda sayfalarca yazı yazmak ve örnek vermek mümkündür.

Üstelik yukarıda bahsedilen projeler (ki aralarında hem Türkiye hem de

840 MW İç Anadolu Kombine Çevrim Doğalgaz Güç Santrali-Kırıkkale, Gama İnşaat A.Ş.

uluslararası boyutta önemli projeler de bulunmaktadır) sayesinde yabancı firmalar, önemli iş bitirme belgelerine sahip olmakta ve bu belgelerle de gerek yurt içinde gerekse de yurt dışında Türk mühendislik ve müşavirlik firmalarının rakibi olmaktadır. Bu nedenle Avrupa Birliği finansmanlı projeler de dahil olmak üzere yabancı mühendislik ve müşavirlik firmalarının yer almasının gerekli olduğu tüm projelerde, en azından yabancı firmanın muhakkak bir Türk mühendislik, müşavirlik firması ile ortak girişim oluşturması ve lider firmanın Türk firma olması konusunda gerekli mevzuat oluşturulmasının, bu seferberlik anlayışı dahilinde, idarelerimiz tarafından mutlaka gündeme alınmasının önemine değinmek isteriz.

Bugün geldiğimiz noktada geriye baktığımızda ise bu durumu anlatmak, muhatapları ikna etmek kolay gibi görünse de zamanında maalesef bu hususlar pek de dikkate alınmamış ve rağbet görmemişti. Bu süreçte, özellikle insan kaynaklarında hem kamu hem de özel sektörde bir daralma ve zayıflama yaşanmıştır. En azından büyümesi ve gelişmesi gereken bir sektör olan müşavirlik sektörü, gerekenden çok daha yavaş ve az oranda büyüyebilmiştir. Tüm bu gelişmeler nedeniyle firmalarımız mali yönden dayanıklı ve güçlü hale gelememiş, zaten cazibesi az olan bu sektörde çalışmak isteyen profesyonel uzmanların sayısı da git gide azalmış ve yenilerinin gelmesi de zorlaşmıştır.

Bu aynı durum, aslında yerli malzeme üreticileri için belki de daha büyük oranda etkili olmuştur. Öyle ki ucuz ve bol görümlü ithal birçok ürünün yerli olarak üretilmesi yerine dışarıdan getirilmesi çok daha cazip olmuş, özellikle sanayici ve inşaat malzemeleri üreticileri için rekabeti çok daha zorlaştırmıştır. Tabiidir ki esas olan ülkenin yerli sanayisinin ve üretiminin, özellikle de yurt dışı satışını hedefleyerek her alanda artırılmasıdır.

Hem sanayide hem de hizmet sektöründeki her türlü büyüme, çeşitlenme, yeni teknolojilerin ortaya çıkartılması, mevcutların daha verimli ve etkin üretime dönüştürülmesi, yurt dışında çok daha rekabetçi olunabilmesi için tek yoldur. Bu, ayrıca

TCDD Yüksek Hızlı Tren, Alsim Alarko

Avrupa Birliği finansmanlı projeler de dahil olmak üzere yabancı mühendislik ve müşavirlik firmalarının yer almasının gerekli olduğu tüm projelerde, en azından yabancı firmanın muhakkak bir Türk mühendislik, müşavirlik firması ile ortak girişim oluşturması ve lider firmanın Türk firma olması konusunda gerekli mevzuat oluşturulması, yerli ve milli seferberlik anlayışı dahilinde, idarelerimiz tarafından mutlaka gündeme alınmalıdır.

ülkemiz insanları için iş ve aş demektir ve bundan da ötesi, daha yüksek ve yaygın bir refah düzeyine erişmenin de en önemli aracıdır.

Nasıl sanayi ve üretim kendi iç pazarında büyümeden yurt dışında da rekabetçi ve etkin olamaz ise hizmet sektörü olan müşavir mühendislik ve mimarlık sektörü de tabii ki öncelikle yurt içinde güçlü olmalı ve gelişmelidir ki yurt dışında da başarılı olabilsin.

Yukarıda bahsettiğimiz ve uzun sürelerde ve zar zor şartlarda bugünkü konumuna ulaşan sektör firmalarımız, her zaman yurt dışı iş imkânlarını da bir yandan takip etmiş, bazen tek başlarına bazen diğer Türk yüklenici firmaları ile birlikte yurt dışında birçok projede görev almıştır. Böylece Türk müşavir mühendislik ve mimarlık sektörünün büyümesine ve ayakta kalmasına katkı sağlamış, hem de bu alanda tecrübe kazanmıştır. Şüphe yoktur ki Türk ürünlerinin, Türk taahhüt hizmetlerinin ve işçiliğinin yurt dışında fırsat ve alan kazanması için çalışmaların en baştan yani planlama-fizibilite, tasarım ve projelendirme aşamalarından başlaması ve bunun da ancak Türk mühendis ve mimarları tarafından yapılması ile mümkündür. Bu bakımdan, firmalarımızın güç birliği yapması, en azından yurt dışında birlikte oluşturacakları daha büyük ve kuvvetli yapılar ve markalar ile daha fazla yer edinmeleri çok önemlidir.

Firmaların bir araya gelmesi için devletimizin, bu tip iş birliklerini ve güç birliklerini, özendirici teşvikleri ve destekleri belirleyici olacaktır. Böylece daha fazla dış pazarda pay sahibi olacak firmalarımızın geliştirdiği projelerde, Türk ürünleri ve yüklenici/taahhüt hizmetleri kullanılmasının da önü açılacaktır. Aynı şekilde, yurt dışında iş yapma imkanını elde eden yerli taahhüt firmalarının da projelendirme hizmetleri için öncelikle Türk mühendis ve mimarlarını tercih

etmeleri ve işlerine dahil etmeleri de yine bu firmaların ilgili ülkelere giriş yaparak daha sonra başka işlerde kilit rol oynamalarına imkân verecektir.

Tüm bunları yapmaya gayret ederken de Türk mühendis ve mimarlarının ülkemizde daha iyi şartlarla, daha fazla ve istikrarlı bir iş ortamında gelişmesine de önem ve imkân verilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Bugün için beklenmedik ve hızlı bir artış gösteren döviz kurları ve azalan dış kaynak imkânları, her ne kadar bizlere kötümser bir tablo çıkarıyorsa da makul seviyelere gerileyen ancak daha gerçekçi olan döviz kuru seviyesi ve bedava olmadığı anlaşılan yabancı kaynakların azalması aslında bir avantajı da ortaya çıkarmaktadır. Öyle ki bu süreç, top yekûn inşaat sektörünü ve yatırımcı kamu ve özel sektör kurum yönetimlerini önemli bir farkındalığa taşımıştır. Bir süre bazı sıkıntılar yaşansa da uzun vadede bu durum hem bizlerin hem üreticilerin hem de taahhüt hizmetlerinin yurt dışı rekabet gücünü ciddi oranda artıracaktır. Asıl refah ve zenginlik, bizlerin yurt dışında kazandığı paraları ülkemize getirmesi ile yaratılmış olacaktır. Bu hedef için tüm sektör, öncelikle yerli ve milli olanla kol kola girmeli ve el ele vermeli, güç ve iş birliği yapmalıdır. Devletimizin de destek ve teşvikleri ile ülkemiz insanları ve sektörümüzün yetişmiş kadroları da hak ettiği hayat ve refah seviyesine erişmelidir.

TürkMMMB bu süreçte; İNTES, TMB, İMSAD, TSMD ve benzer ilgili sektör STK'ları ile yakın bir iş birliği içinde çözüm önerileri üretmek ve politikaların oluşturulmasına yardımcı olmak amacıyla üzerine düşen tüm koordinasyon, organizasyon ve iletişim görev ve sorumluluklarını yürütme kararlılığındadır. Bu olumsuz ve zor zamanların ileride daha müreffeh günlere erişmemize vesile olması ümidi ile.